

RYNEK ZIEMNIAKA

stan i perspektywy

R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-2762

**ANALIZY
RYNKOWE**

Redakcja naukowa
Wiesław Dzwonkowski

GRUDZIEŃ 2022

KOMITET REDAKCYJNY:

Sylwia Łaba
Renata Grochowska
Mariola Kwasek
Aldona Skarzyńska
Iwona Szczepaniak
Agnieszka Wrzochalska
Piotr Szajner

RECENZENT:

Bożena Nosecka

REDAKCJA NAUKOWA RYNKU ZIEMNIAKA:

Wiesław Dzwonkowski

Oceny i komentarze prezentowane w Analizach Rynkowych są opracowywane na podstawie najlepszych i sprawdzonych źródeł informacji, i są wyrazem wiedzy oraz poglądów autorów. Nie mogą więc być podstawą roszczeń podmiotów za skutki podejmowanych decyzji, które każdy podejmuje na własne ryzyko i koszt.

Wykorzystując informacje zawarte w publikacji, prosimy o podanie źródła.

Cytowanie: Dzwonkowski, W. (red.). (2022). *Rynek ziemniaka. Stan i perspektywy*. Nr 49. Analizy Rynkowe. IERiGŻ PIB.

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Rynków Rolnych i Metod Ilościowych IERiGŻ PIB
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner

WYDAWCA: Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
Państwowy Instytut Badawczy, <http://ierigz.waw.pl/>
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa; tel. (22) 505 45 18; e-mail: ierigz@ierigz.waw.pl
Projekt okładki: Leszek Ślipski
Skład i druk: Dział Wydawnictw IERiGŻ PIB
Ark. wyd. 4,19

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Rynek ziemniaków w Europie i na świecie	6
<i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB</i>	
II. Produkcja i podaż ziemniaków w Polsce	11
<i>dr Wojciech Nowacki</i> <i>Stowarzyszenie Polski Ziemniak</i>	
III. Popyt na ziemniaki	21
<i>mgr Wiesław Dzwonkowski, dr hab. Iwona Szczepaniak, prof. IERiGŻ-PIB,</i> <i>mgr inż. Teresa Zdziarska</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB</i>	
IV. Handel zagraniczny ziemniakami, przetworami ziemniaczanymi i produktami skrobiowymi	28
<i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB</i>	
V. Ceny ziemniaków i ich przetworów	34
<i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB</i>	

Z powodu wzrostu cen w okresie wiosennym i powrotu sektora ziemniaczanego do sytuacji sprzed pandemii, mimo dużego wzrostu kosztów produkcji, w większości krajów Europy Zachodniej doszło do wzrostu powierzchni uprawy ziemniaków, natomiast miał miejsce wyraźny jej spadek w krajach Europy Południowej i Środkowo-Wschodniej. W skali całej UE-27 areal uprawy ziemniaków w 2022 r. szacowany jest na 1,36 mln ha, tj. o 3,0% poniżej poziomu z roku poprzedniego. Na skutek spadku plonów z powodu suszy, zbiory ziemniaków w UE-27 zmniejszyły się w porównaniu z 2021 r. o 8,4% i wyniosły 46 mln ton. W krajach Europy Zachodniej, mających decydujący wpływ na europejski rynek ziemniaków (Belgia, Francja, Holandia i Niemcy), produkcja zmniejszyła się o ok. 2,5 mln ton (o ponad 8%). Konsekwencją spadku zbiorów, przy jednoczesnym odradzaniu się zapotrzebowania przemysłu przetwórczego na surowiec, bardzo wysokie są ceny ziemniaków, których poziom systematycznie będzie rósł w dalszej części sezonu.

W Polsce powierzchnia uprawy ziemniaków, według szacunków IERiGŻ PIB i Stowarzyszenia Polski Ziemniak, wyniosła w 2022 r. niespełna 197 tys. ha i była mniejsza niż w roku poprzednim o ok. 16,5%. Plony szacuje się na 308 dt/ha, wobec 300 dt/ha w roku poprzednim i 275 dt/ha średnio w latach 2016–2020. Zbiory wyniosły ok. 6,07 mln ton i były o 1,0 mln ton mniejsze niż w 2021 r. i o 1,9 mln ton niższe od średnich zbiorów z poprzednich pięciu lat.

Z powodu spadku produkcji ceny ziemniaków również w Polsce są bardzo wysokie, a ich poziom w okresie jesienno-wiosennym w obrocie targowiskowym oscylował ok. 168 zł/dt i był średnio o ok. 24% wyższy w porównaniu z analogicznym okresem 2021 r. W obrocie hurtowym wzrost cen jest jeszcze większy, a ich poziom (ok. 136 zł/dt) w listopadzie 2022 r. był o ok. 56% wyższy niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Ceny w Polsce przypuszczalnie przez cały sezon będą utrzymywać się na bardzo wysokim poziomie, który będzie zależny od rozwoju warunków pogodowych oraz sytuacji na rynkach zachodnioeuropejskich i od możliwej presji importu ziemniaków z tego kierunku. W skali całego sezonu 2022/23 średni poziom cen targowiskowych może wynieść ok. 179 zł/dt, wobec 143 zł/dt w sezonie poprzednim i 100 zł/dt dwa sezony wcześniej, a hurtowych ok. 142 zł/dt, wobec 105 zł/dt w sezonie poprzednim i 71 zł/dt w sezonie 2019/20.

W sezonie 2022/23 obroty rynkowe ziemniakami mogą wynieść ok. 3,9 mln ton i będą o ok. 7% mniejsze niż w poprzednim sezonie. Zmniejszy się przede wszystkim przerób na skrobię i susze oraz na spirytus. Może obniżyć się, ale w mniejszym stopniu, wykorzystanie ziemniaków w produkcji frytek i chipsów. Mimo bardzo wysokich cen oraz kontynuacji wieloletniego trendu spadkowego w spożyciu ziemniaków, z powodu wzrostu popytu z tytułu zwiększonej liczby konsumentów (napływ do Polski znaczącej liczby ludności Ukrainy), zwiększy się sprzedaż ziemniaków do bezpośredniej konsumpcji. Przewiduje się, że w sezonie 2022/23 kanałami rynkowymi (skup, sprzedaż hurtowa, sprzedaż targowiskowa), przy uwzględ-

nieniu ubytków i strat, rozdysponowane będzie ok. 67% zbiorów.

Zmniejszy się ilość ziemniaków przeznaczona na samozaopatrzenie oraz na spasanie.

W 2021 r. wyniki finansowe przedsiębiorstw przemysłu ziemniaczanego wyraźnie się poprawiły, a branża generowała wyższe niż w roku poprzednim zyski. W I półroczu 2022 r. sytuacja uległa pogorszeniu, ale stan finansowy tego sektora nadal można było uznać za zadowalający i bezpieczny. Ze względu na znaczący wzrost kosztów, którego mogą nie zrekomensować wyższe ceny zbytu, sytuacja finansowa przemysłu ziemniaczanego w sezonie 2022/23 może ulec dalszemu pogorszeniu.

W sezonie 2021/22 utrzymał się spadkowy trend spożycia ziemniaków, które zmniejszyły, w porównaniu z rokiem poprzednim, z 88 do 86 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Nastąpił ok. 3,5% spadek konsumpcji ziemniaków nieprzetworzonych, który tylko częściowo został zrekomensowany większym spożyciem przetworów ziemniaczanych. W sezonie 2022/23 nastąpi dalszy spadek konsumpcji ziemniaków nieprzetworzonych, przy jednoczesnej kontynuacji rosnącego spożycia przetworów ziemniaczanych.

Tabela 1

Bilans ziemniaków (tys. ton)

Wyszczególnienie	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 prognoza
Zbiory	9172	7478	6599	7849	7082	6068
Import	157	159	327	119	158	220
Eksport	28	40	23	108	33	28
Razem do dyspozycji	9301	7597	6903	7860	7207	6260
Zużycie w gospodarstwach	3800	2944	2564	3024	2590	2105
– sadzenie	744	771	565	590	500	525
– spasanie	2036	1198	1099	1574	1270	780
– samozaopatrzenie	1020	975	900	860	820	800
Sprzedaż krajowa razem	4551	4153	3940	4276	4137	3835
– na konsumpcję	1840	1750	1680	1650	1600	1620
– na zaopatrzenie przemysłu*	2711	2403	2260	2626	2537	2215
Ubytki i straty	950	500	400	560	480	320

* Ziemniaki zużyte przez przemysł, bez względu na przeznaczenie.

Źródło: Dane GUS-u, prognoza IERiGŻ PIB, Stowarzyszenie Polski Ziemniak.

Całkowite (bilansowe) spożycie ziemniaków zmniejszy się o ok. 1,2% do ok. 85 kg na mieszkańca.

W sezonie 2021/22 znacząco zmniejszył się eksport i zwiększył import ziemniaków. Wzrost zanotowano w eksporcie przetworów ziemniaczanych, przy czym dla większości produktów wolumen eksportu był niższy w porównaniu z okresem sprzed pandemii. Większy był również przywóz większości przetworów ziemniaczanych. Nadwyżka w handlu

zagranicznym ziemniakami i ich przetworami wyniosła 139,6 mln EUR, wobec 177,6 mln EUR w sezonie 2020/21. Natomiast saldo obrotów skrobią i produktami skrobiowymi pozostało ujemne i wyniosło 128,4 mln EUR, wobec 120,3 mln EUR w sezonie poprzednim.

W bieżącym sezonie przewiduje się spadek eksportu ziemniaków i przetworów ziemniaczanych, w tym również produktów skrobiowych. Zmniejszy się o kilka procent ich import, natomiast

znacząco (przynajmniej o 40%) wzrośnie przywóz ziemniaków nieprzetworzonych. Ceny w handlu zagranicznym ziemniakami i ich przetworami będą dużo wyższe niż w sezonie 2021/22.

W 2023 r. areal uprawy ziemniaków w Polsce przypuszczalnie wzrośnie o kilka procent i wyniesie ok. 205 tys. ha. Przy przeciętnych warunkach pogodowych plony mogą wynieść ok. 320 dt/ha, a zbiory ok. 6,6 mln ton, tj. o ok. 8% (o 0,5 mln ton) więcej niż w 2022 r.

SUMMARY

Due to the increase in prices in the spring and the return of the potato sector to the pre-pandemic situation, despite a large increase in production costs, the potato cultivation area increased in most Western European countries, while it decreased significantly in the countries of Southern and Central and Eastern Europe. In the entire EU-27, the potato cultivation area in 2022 is estimated at 1.36 million ha, i.e. 3.0% below the previous year's level. As a result of a decrease in yields due to drought, the potato harvest in the EU-27 decreased, as compared to 2021 by 8.4% and amounted to 46 million tons. In Western European countries, which have a decisive influence on the European potato market (Belgium, France, the Netherlands and Germany), production decreased by approx. 2.5 million tons (more than 8%). The consequence of the decline in the harvest, coupled with the revival of the processing industry's demand for the raw material, are very high prices of potatoes, the level of which will systematically increase in the later part of the season.

In Poland, the area of potato cultivation, according to the estimates of the IAFE-NRI and the Polish Potato Association, amounted to less than 197 thousand hectares in 2022. ha and was lower than in the previous year by approx. 16.5%. Yields are estimated at 308 dt/ha, as com-

pared to 300 dt/ha in the previous year and 275 dt/ha on average in 2016–2020. Harvest amounted to approximately 6.07 million tons and was by 1.0 million tons lower than in 2021 and by 1.9 million tons lower than the average harvest from the previous five years.

Due to the decrease in production, potato prices are also very high in Poland, and their level in the autumn period in market trade oscillated around PLN 168/dt and was on average about 24% higher, as compared to the same period of 2021. In wholesale trade, an increase in prices is even higher, and their level (approx. PLN 136/dt) in November 2022 was approx. 56% higher than in the corresponding period of the previous year. Prices in Poland will probably remain at a very high level throughout the season, which will depend on the development of weather conditions and the situation on Western European markets and the possible pressure of imports of potatoes from the direction. Throughout the 2022/23 season, the average level of marketplace prices may amount to approx. PLN 179/dt, as compared to PLN 143/dt in the previous season and PLN 100/dt two seasons earlier, and wholesale prices, to approx. PLN 142/dt, as compared to PLN 105/dt in the previous season and PLN 71/dt in the 2019/20 season.

In the 2022/23 season, market turnover in potatoes may amount to approx.

3.9 million tons and will be approx. 7% lower than in the previous season. First of all, the processing into starch and dry products as well as into spirit will decrease. The use of potatoes in French fries and crisps may decrease, but to a lesser extent. Despite the very high prices and the continuation of the long-term downward trend in the consumption of potatoes, due to the increase in demand due to the increased number of consumers (influx of a significant number of Ukrainians to Poland), the sale of potatoes for direct consumption will increase. It is expected that in the 2022/23 season, approx. 67% of the harvest will be distributed through market channels (purchase, wholesale, market sale), taking into account deficiencies and losses.

The amount of potatoes intended for self-supply and feed will decrease.

In 2021, financial results of potato industry enterprises clearly improved, and the industry generated higher profits than in the previous year. In the first half of 2022, the situation deteriorated, but the financial condition of this sector could still be considered satisfactory and safe. Due to the significant increase in costs, which may not be compensated by higher sales prices, the financial situation of the potato industry in the 2022/23 season may deteriorate further.

In the 2021/22 season, the downward trend in potato consumption continued, which decreased, as compared to the previous year, from 88 to 86 kg per capita. There was an approx. 3.5% decrease in the consumption of unprocessed potatoes, which was only partly compensated by a higher consumption of processed potatoes. In the 2022/23 season, there will be a further decrease in the consumption of unprocessed potatoes, while the growing consumption of processed potatoes will continue. The total (balance) consumption of potatoes will decrease by approx. 1.2% to approx. 85 kg per capita.

In the 2021/22 season, exports decreased significantly and imports of

potatoes increased. An increase was recorded in the export of potato products, with the export volume for most products lower than in the pre-pandemic period. Imports of most potato products were also higher. The surplus in foreign trade in potatoes and their products amounted to EUR 139.6 million, as compared to EUR 177.6 million in the 2020/21 season. On the other hand, the balance of trade in starch and starch products remained negative and amounted to EUR 128.4 million, as compared to EUR 120.3 million in the previous season.

In the current season, a decrease in the export of potatoes and potato

products, including starch products, is expected. Imports will decrease by several percent, while imports of unprocessed potatoes will increase significantly (by at least 40%). Prices in foreign trade in potatoes and their products will be much higher than in the 2021/22 season.

In 2023, the potato cultivation area in Poland will probably increase by several percent and amount to approx. 205 thousand hectares. Under average weather conditions, yields may amount to approx. 320 dt/ha, and harvest to approx. 6.6 million tons, i.e. approx. 8% (0.5 million tons) more than in 2022.

Table 1

Potato balance sheet ('000 tons)

Wyszczególnienie	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23 forecast
Crops	9172	7478	6599	7849	7082	6068
Imports	157	159	327	119	158	220
Exports	28	40	23	108	33	28
Total supplies	9301	7597	6903	7860	7207	6260
On-farm use	3800	2944	2564	3024	2590	2105
– seeds	744	771	565	590	500	525
– feed	2036	1198	1099	1574	1270	780
– self-provision	1020	975	900	860	820	800
Market sales	4551	4153	3940	4276	4137	3835
– ware potatoes	1840	1750	1680	1650	1600	1620
– processing potatoes*	2711	2403	2260	2626	2537	2215
Wastes and losses	950	500	400	560	480	320

* Potatoes processed in the industry irrespectively of the purpose.

Source: Statistics Poland, IAFE-NRI' forecast.

W serii **Analizy Rynkowe** w najbliższym czasie ukażą się:

1. *Rynek owoców i warzyw* (61) • grudzień 2022,
2. *Rynek cukru* (50) • kwiecień 2023,
3. *Rynek środków produkcji dla rolnictwa* (50) • maj 2023,
4. *Rynek drobiu* (63) • maj 2023,
5. *Rynek mleka* (64) • maj 2023,
6. *Rynek zbóż* (64) • czerwiec 2023,
7. *Rynek rzepaku* (63) • czerwiec 2023.

WARUNKI SPRZEDAŻY I PRENUMERATY

Pełna oferta wydawnicza dostępna na stronie: <http://ierigz.waw.pl/publikacje>

Cena 1 egzemplarza *Rynku ziemniaka* wynosi 150 zł (w tym 8% VAT).

Prenumerata roczna *Rynku ziemniaka* (1 numer w 2022 roku) wynosi 150 zł.

Zamówienia na prenumeratę i sprzedaż pojedynczych analiz lub kompletu 11 tytułów można przesyłać:

- mailem na adres: dw@ierigz.waw.pl
- pocztą na adres:
Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowy Instytut Badawczy,
Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- publikacje można również kupić w Dziale Wydawnictw IERiGŻ PIB,
wejście od ul. Szkolnej 2/4, parter, pok. 3,
sprzedaż od poniedziałku do piątku w godz. 9⁰⁰–15⁰⁰.

Istnieje możliwość zakupu wersji archiwalnych czasopism.

Kontakt:

Dział Wydawnictw IERiGŻ PIB, ul. Szkolna 2/4, 00-006 Warszawa

tel. (22) 505 46 85, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

USŁUGI WYDAWNICZE I POLIGRAFICZNE

dostosowane
do Państwa potrzeb!

- Wykorzystujemy nowoczesne systemy **druku cyfrowego** dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.
- **Drukujemy:** wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki itp.
- Oferujemy szeroki wachlarz **usług introligatorskich:** bindowanie, szycie, uszlachetnianie, klejenie itp.
- Przeprowadzamy **korektę** oraz **redakcję** tekstów w języku polskim.
- Wykonujemy **skład publikacji**, wykorzystując profesjonalne oprogramowanie graficzne (Adobe InDesign, Illustrator, Photoshop).

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór odpowiedniej techniki wydruku, aby gotowy produkt w pełni spełniał Państwa oczekiwania.

Dział Wydawnictw
wejście od ul. Szkolnej 2/4
tel. (22) 505 45 26, 505 44 30
usługi wydawnicze: dw@ierigz.waw.pl
usługi poligraficzne: poligrafia@ierigz.waw.pl

Zapraszamy do współpracy!

CENA 150 ZŁ

ISSN 1231-2762

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
Państwowy Instytut Badawczy,
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa;
tel. (22) 505 45 18; e-mail: ierigz@ierigz.waw.pl
<http://www.ierigz.waw.pl>